

> Retouradres Postbus 20401 2500 EK Den Haag

De Voorzitter van de Tweede Kamer
der Staten-Generaal
Binnenhof 4
2513 AA 's GRAVENHAGE

Datum

Betreft EU beslissing fipronil en herbeoordeling acetamiprid en thiacloprid

Geachte Voorzitter,

Mede naar aanleiding van mijn inbreng in de Raad van 15 juli 2013 en de erop volgende beslissing van de Europese Commissie (EC) in samenspraak met de lidstaten tijdens het permanente comité voor gewasbeschermingsmiddelen van 16 juli jongstleden bericht ik u over de stand van zaken ten aanzien van de werkzame stoffen fipronil en de twee neonicotinoïden acetamiprid en thiacloprid. Daarnaast bericht ik u over het vernieuwde beoordelingsrichtsnoer van de EFSA (European Food and Safety Authority) 'risico's van gewasbeschermingsmiddelen voor bijen' en tenslotte ga ik verder in op de uitvoering van de motie van lid Ouwehand¹ over het verbod van verkoop van neonicotinoïden aan particulieren.

Fipronil

Voor de werkzame stof fipronil heeft de EC in juli een voorstel aan de lidstaten gedaan tot communautaire actie, analoog aan het recente besluit van de EC op drie neonicotinoïden. Namelijk het instellen van een verbod van zaadcoating met de stof fipronil. Daarbij zijn specifieke toepassingen uitgezonderd die geen risico vormen voor bijen, zoals zaden die onder glas worden gezaaid of toepassingen op prei, zaadui en sjalot. Deze laatste gewassen worden voor de bloei geoogst. Het voorstel is aan de lidstaten voorgelegd. Net als bij de drie neonicotinoïden is het voorstel door lidstaten geamendeerd, zodat er voor onderzoeksdoeleinden een uitzondering kan worden gemaakt en zijn de toepassingen op de koolgewassen broccoli, bloemkool en spruitkool eveneens uitgezonderd, omdat ook deze gewassen niet tot bloei komen voor de oogst. Het voorstel werd aangenomen en is intussen omgezet in een EU besluit.

[Er worden geharmoniseerd maatregelen getroffen op toepassingen van Fipronil waarbij risico's voor de gezondheid van bijen zijn geïdentificeerd. Deze maatregelen hebben geen invloed op de Nederlandse toelatingen, omdat EFSA het toegelaten gebruik van Fipronil in Nederland niet als risicovol voor de gezondheid van bijen beschouwt.](#)

Acetamiprid en thiacloprid

Deze twee stoffen uit de neonicotinoïdengroep zijn tot op heden nog niet herbeoordeeld op het aspect risico voor bijen. Ik heb hierop aangedrongen per

¹ Motie van lid Ouwehand, Tweede Kamer, vergaderjaar 2012-2013, 27 858, nr. 151

brief aan de EC en tijdens de Landbouw- en Visserijraad van 15 juli 2013. Intussen heeft Commissaris Borg, DG SANCO, mij per brief (bijlage 1) van 27 augustus laten weten dat het ambtelijke apparaat van de EC heeft aangegeven dat er een risico is dat herbeoordelingen van deze twee stoffen, op het risico voor bijen, zouden overlappen met de aanstaande gehele herbeoordeling op alle risicoaspecten van deze twee stoffen. Die is namelijk al ingepland vanaf 2014. Dan moet er per 30 oktober een geheel vernieuwd dossier ter beoordeling liggen. Daarnaast, zo geeft de Commissaris aan, is tijdens de juli vergadering van de experts van het permanente comité van gewasbeschermingsmiddelen gebleken dat op dat moment lidstaten geen eerdere herbeoordeling van de twee stoffen zouden ondersteunen. De discussie wordt echter verder gevoerd in de oktober vergadering (2-3 oktober 2013), zo luidt de toezegging van Commissaris Borg.

Advies Ctgb en RIVM

Zoals aan uw Kamer toegezegd, heb ik zelf al onze Nederlandse toelatingsautoriteit Ctgb (College toelating gewasbeschermingsmiddelen en biociden) gevraagd om deze twee stoffen versneld te bezien, met oog op het risico voor bijen. Het doel daarbij was de concrete risico's van middelen op basis van thiacloprid en acetamiprid voor bijen na te gaan en aan te pakken, vooruitlopend op de herbeoordeling en besluitvorming in Europa. Het betreft 7 middelen op basis van thiacloprid en 1 middel op basis van acetamiprid.

Op 27 september liet het Ctgb mij het volgende weten.

1. Risicoinschatting

Nieuwe studies op individueel stofniveau geven geen directe aanleiding om versneld te gaan herbeoordelen. Echter, het is mogelijk dat de toxiciteit voor bijen van deze stoffen verhoogd wordt als de stoffen samen met andere gewasbeschermingsmiddelen en miticides worden toegepast. Dit effect wordt synergisme genoemd.

2. Mogelijk synergisme

Er is een mogelijk synergistisch effect bij toepassing van deze insecticiden uit de neonicotinoïdengroep met o.a. fungiciden uit de azolengroep. Synergisme wordt ondervangen in risicobeoordelingen in de generieke veiligheidsfactoren die worden gebruikt bij normafleiding. Bij sterke synergistische interacties tussen stoffen is het mogelijk dat de risico naar bijen in de praktijk wordt onderschat omdat de generieke veiligheidsfactoren niet afdoende zijn. Op dit moment bestaat er geen Europese richtsnoer in de risicobeoordeling van synergisme tussen stoffen. Het moet worden onderzocht of er voor synergisme aanvullende maatregelen nodig zijn in de risicobeoordeling of bij risicomangement. Er wordt op dit moment onderzocht. De komende maanden wordt door het Ctgb bekeken in hoeverre andere stof combinaties ook synergisme vertonen. EFSA zal worden gevraagd, in samenwerking met Ctgb en andere kennisinstituten, om een prioriteitenlijst van stoffen met synergistische interacties te maken die als eerste moeten worden onderzocht. Het Ctgb zal hierover met een conclusie komen in februari 2014.

Mocht het onderzoek naar mogelijke synergistische effecten aanleiding zijn, zal ik u uiteraard ter stond informeren.

Richtsnoer risicobeoordeling bijen

Het Europese richtsnoer voor het beoordelen van risico's voor bijen is door EFSA eind mei dit jaar gepubliceerd en op dit moment nog in discussie bij de EU lidstaten in het permanente comité voor gewasbeschermingsmiddelen (SCoFCAH). De EC heeft op 9 september 2013 een overleg gehouden, waarbij EFSA de lidstaten en stakeholders heeft geïnformeerd over het richtsnoer. Ook hadden lidstaten nog tot 19 september 2013 de gelegenheid hun commentaar op het richtsnoer kenbaar te maken. Nederland heeft een voorstel gedaan om nog dit jaar, onder auspiciën van de EC, een workshop te houden, waarbij het voorgestelde richtsnoer wordt getest door Europese risicobeoordelaars en risicomangers. Op deze wijze kan het richtsnoer mogelijk sneller, nog dit kalenderjaar, en op betere wijze worden ingevoerd in de EU. Duidelijkheid hierover is ook van belang voor toelatinghouders van gewasbeschermingsmiddelen, zodat deze kunnen voldoen aan de nieuwe eisen om een toelating te kunnen verkrijgen.

Motie

Over de motie van lid Ouwehand die verzoekt om een verbod op de verkoop van neonicotinoïden aan particulieren heb ik u in mijn brief van 1 juli 2013 laten weten een start te hebben gemaakt met de uitvoering van deze motie. Ik kan u nu berichten dat particulieren sinds 30 september geen gewasbeschermingsmiddelen op basis van imidacloprid meer mogen gebruiken. Voor thiamethoxam, clothianidin, firponil en acetamiprid zijn geen middelen voor niet-professioneel gebruik toegelaten in Nederland. [Er zijn 3 toelatingen van gewasbeschermingsmiddelen op basis van thiacloprid voor particulier gebruik.](#) Daarmee heb ik uitvoer gegeven aan de genoemde motie.

Sharon Dijkma
Staatssecretaris van Economische Zaken